

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Iani Gvlielmi Verisimilivm Libri Tres

Gulielmus, Janus

Antverpiae, M. D. LXXXII.

Liber III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70877)

IANI GVLIELMII
VERISIMILIVM
LIBER TERTIVS.

CAPVT I.

Interdare. Bonis emungi, eluere. Offrenari. Plautus Captiuus emendatus, & si forte, Rudente.

M V S A S ipfas mihi demereri video,
Plauti vulneribus cum mideo. ne-
que immerito fortasse: si verum est,
quod viri doctissimi affirmarunt, eas,
si Latine loquerentur, Plauti verbis
sermonem texturas fuisse. Ea re lu-
bens merito feci Captiuus eius aliquot male affecti-
onibus remedium vt properarem. Scena, Inicie
tunc actutum.

Quando ego te exemplis pessumis excruciauero,
Atque ob sutelas tuas te morti misera
Vel te interiisse, vel periisse predicent,
Dum pereas, nihil interdico, dicant viuere.
Versu postremo emendo, Dum pereas, nihil interduo.
Nihil interdare, susque deque facere est *ἔμεινον*.
Sic idem Plautus ciccum, floccum non interdare in
eadem significatione vsurpat, Trinumo.
Sed enim tu qui sis, qui non sis, floccum non interduim.
Et Rudente:

Eluas tu an exungare ciccum non interduim.
Vbi, ne quid dissimulem, n. alim legi, Eluas tu an e-
xungare. Dixerat Charmides: eho an te poenitet

E 4 In mari

In mari quod elauit, nisi hic in terra iterum elauit?

Alludens ad naufragium suum & formulam, qua decoctores & damnosi bonis eluere dicuntur: cum iiciens seruulus, mihi, inquit, susque deque est, bonis elus, quod fortunæ aut luxus est; an hildem mungare, quod dolis & technis fieri norant, qui latine sciunt: & accidisset Charmidi, si vestem munda induxisset animum. Quamquam non negem adhibitiones & lauationes veterum potuisse respexisse potam. Ita vt hoc in medio relinquo; ita, nisi admodum fallor, docti non negabunt rectè à me confectum locum Captiuus: vt & hunc, eadem Scena.

Quod absque hoc esset, qui mihi hoc fecit palam,

Vsque offerre natum suis me ductarent dolis.

Ridiculè interpretatur Lambinus: atqui ipsi commentum placet. Langiani libri, *oferrenatum*. tu meo periculo: *offrenatum*. Offrenati dolis, qui veluti capistro ori iniecto dolis deuincti quolibet ductantur. Vsurpat Plautinæ elegantia diligens imitator Appuleius, libro De Asino sexto: *Hunc* (de Cetero loquitur) *offrenatum vnus offula præda facile præterit*. Scena quæ hanc præcedit:

Ita mihi stolido suis os subleuere offuciis.

eiusdem Langij libri, *stolido vorsus os*. Corrigit Lambinus, *sursum vorsum*. satis audacter mehercule, & propius libros scriptos ego, *vorsus os subleuere offuciis*.

CAPVT II.

Exsiliij causa solum vertere. Fatiscere. Cicero epistola ad Brutum emaculatus.

SVDIFFICILE est plurimis bonorum autorum locis subodorari inculcatam lectionem & agnoscere

ma dignoscere: ita veteratoriè sapenúmero graf-
 fa est correctorum licentia. Quin immò falleret sa-
 penumero & pro vera probaret, absque testibus ido-
 neis veritate descriptis membranis esset. Eiusmodi, si
 quis alius, locus est Ciceronis ad Brutum & Cas-
 sium, epistola D. Bruti. *Qui si ita se habet, ut quem ad-
 modum audiebam de Graccho consilii cum eo sine periculo
 non possit: non ille mihi fugissè à Mutina videtur, sed locum
 belli gerendi mutasse. Itaque homines alij fracti sunt: non-
 nulli etiam conqueruntur, quod persecuti non sitis. Sine
 suspitione mendii, absque libro veteri esset doctissimi
 viri & mihi amicissimi Godescalci Steuerechij: qui
 rectè, si quid iudico, legit, sed solum belli gerendi mu-
 tasse. Qui exsulatum ierunt solum mutasse seu ver-
 tisse exsilij causa dicuntur. Paradoxo i v. Quos le-
 gatione affici volunt, exsules sunt, etiamsi solum non mu-
 tarunt. Philippica v. Habent enim legitimam excusa-
 tionem exsilij causa solum vertisse, neque esse postea resti-
 tutos. Ita hic perurbanè ait Antonium solum mu-
 tasse non exsilij causa, sed belli gerendi: sic enim sa-
 loquitur omisso eo, quod de suo certatim adiece-
 re correctores, causa. Mox quæ sequuntur plerique
 omnes mss. ita concipiunt; *Itaque homines alij facti
 sunt: idque tuetur & explicat Manutius. Mihi tam-
 en litterulæ traiectione eleganter emendari vide-
 tur, homines alij fatiscunt. Fatiscere est labascere &
 ab animi alacritate deficere. Tacitus: Donec satis-
 feret seditio & sua quisque in tentoria dilaberetur. Sed
 viderint viri docti; quorum iudiciis & hoc & ce-
 teras meas obseruatiunculas libens meritò sub-
 mitto.**

CAPVT III.

*A se spernere. Virtus. Maculam eluere. Fusti pectere. The-
tus Sticho correctus & Ennius apud Nonium.*

*AD Plauti Captiuos, vnde modò discessi, redi
Scæna, Nunc illud est.*

*Nunc spes opesque auxiliâque à me segregant, sperno
que me.*

*Propè est vt adfirmem scribisse Plautum, sperno
que se. Spernere disungere & segregare est. En-
nium Snpij laudat Nonius in hoc verbo, Hebra-
lytris. Melius est virtute ius, nam saepe virtute mali
ciscuntur ius, atque equum se à malis sperni procul. Cæ-
go & repono in numeros, Melius est*

Virtute ius, scilicet saepe virtutem mali

Nanciscuntur, ius atque equum sese à malis

Spernit procul.

*Aurea planè sententia, & quàm doleudum esse
ruisse in corruptela diutius. Virtute intelligit robur
& vires corporis. Glossarium vetus: Virtus est per-
dicit, l'q'us, d'ub'us: aut, certè animi inconsultam
rociatam. Eadem Captiuus. Scæna Quanto
pectore.*

*HE. Pol maiores mi antevortunt gaudiis. ER. in
irascier,*

*Iam ego ex corpore exigam omnis maculas maiorum
Langius in mss. suis repperit, ex corpore exuam. Non
certius meridie l'ere, quàm hîc scribendum. etiam
Eluuntur propriè è veste macula: inde ad animam
transfuit etiam Pœnulo:*

Inest amoris macula h'c homini in pectore

Sine magno damno que elui nequiquam potest.

Scæna

Ant. M.
varia Lec.
LIII
28

Scena eadem.

Nam hercle nisi manifestatus probè ero, fusti plectito.
 Rectius iidem libri, pectio. Ita Menæchmis: pectè os
 pugis. Et hinc depexum dare Terentio malo multare est.

CAPVT IV.

Atores, Miluina. Externatus animi. Loca lautia. Re-
 finutus Appuleius pluries.

APPVLEII libro secundo in festiua illa narratio-
 ne Telerephontis malè hæc vulgò leguntur:

Et conuersa Philodespotum requirit auctore, eique præ-
 cepit, bono custodi redderet sine mora premium.

Scribo, requirit actorem. Actores in seruilibus offi-
 ciis, quibus peculium domini & rationes curæ erant:
 qualem se facit ille Asinaria Leonida, qui res rationes-
 que heri Ballionis curo, argentum accepto, expenso, & cui
 debet dato.

Paullò post:

Sic in modum superbi iuuenis Adoni vel musteluacis pēplis
 laceratus & discerptus admo proturbor.

Sortentum verbi hoc quidem, musteluacis: sed vide,
 rectè diuinari, vel miselli Acis pēplis laceratus. Vt ob
 amorem inquit lacerati sunt Adonus & Acis, alter à
 Marte in aprum conuerso, à Polyphemo alter: ita
 ego petulantiam verbi, pugnis & pēplis discerptus,

hui.

Mox:
 Sic ille senex lamentabiles questus singulis instrepebat. se-
 uire vulgus interdum, & facti verisimilitudine ad cri-
 minis credulitatem impelli.

In prioribus malim, questus singultiens strepebat. Dixit
 enim paullò antè: Voce contenta quidem, sed assiduis sin-
 gultibus impedita. Postea certa emendatio est, vulgus
 incertum. Virgilius in re simili:

Scindi-

Scinditur incertum studia in contraria vulgus.
Idem Appuleius libro III.

Tu ne vltima non cessas subinde lectorum iuuenum
lamenta subripere.

Nescio an verum sit, Tu ne miluina: vt ad rapacitatem eius auis alludat, vt & Q. Frater apud Cicero nem: Renunciatur mihi Licinium plagiarium cum summo miluino tributa exigere. Ita Plautus vehementem appetentiam miluinam nominat, ab eiusdem edacitate. Menachmis:

Mulida qua mihi apposita in mensa miluinam suggeram
Eodem libro.

Sic exterminatus animi attonitus in amentia vigilans
somniaham: defrictis aded diu populis an vigilans
querebam.

Lubens legerem, externatus animi. Catullus:
— assiduis quam luctibus externauit

Spinosas Erycina serens in pectore curas.

Postea scribo, pupulis: postulante fentercia. Aliqua
to post:

Atque ego rebar &c. equum illum meum hospitium
ca lauta mihi prabiturum.

Lego, loca lautia. Innuit ea qua Roma legatis prae-
bantur loca lautia. Lilius XLVII. Consuli ab Ma-
nio Cos. patres, stantibus in Comitio legatis, an loca lau-
senatumque darent, nullum hospitale ius in iis seruandum
censuerunt. Et corruptus in hoc verbo etiam aliis
locus nunc non succurrit; Appuleius.

CAPVT V.

Spartii. Tages. Emaculatus Censorinus, & fragmentum
L. Attij.

LYCVLENTVS scriptor Censorinus est, quem

Ant. M.
Varia Lec
LIII
28

que magnoperè intererat rei litterariæ minus ali-
quando deprauatum manibus eruditiorum. In eo
non longè à principio vulgò editus.

In quo non ut plerisque mos est aut hic aperta philoso-
phia præcepta ad beatè viuendum quæ tibi scriberem
mutatus sum.

Optimus liber ms. paullo aliter, aut ex hic apertè. Ma-
nifesta veritas legendum esse, aut ex ethica parte philo-
sophiæ: & id vincunt planissimè quæ inibi sequuntur.
Mox sub finem capitis tertij:

Ut in Arcadia fertur regione Erichthonius humo exor-
tus: & in Colchide vel Bœotia consitis ingens den-
tibus armati partus.

Hæc liber, dentibus armatis partotæ. Quod tamquam
manu me duxit ad eruendum verum, armati spartæ.
Spartæ, siue mauiσ σπαρτοί, mythologis non Græcis
modò sed & Latinis dicti fratres Cadmei & in Col-
chis latu dentium enati. Varro rerum humanarum
xv. Ego Sparta apud Homerum non plus spartam signifi-
care puto, quàm Spartos qui dicuntur in agro Thebano na-
ti. Meminit & Ammianus libro xix. etiam Euripi-
des cum aliis, tum Phœnissis his versibus:

χθρὸν δ' ἀντὶ καρπῆ καρπὸν, ἀντίθ' αἵματος
αἶμα ἢ λάβη βέλτερον, ἔξεται δὲ μὲν
ἦν, ἢ ποθ' ὑμῖν χρυσοπήληκα σάχυν
σπαρτῶν ἀνήκεν. ἐκ γένος δ' εἰδει θανεῖν
πῶδ', ὅς δ' εἰκόντος γένος ἐνπέφυκε πᾶς.
σύ δ' ἐνθάδ' ἡμῖν λοιπὸς εἰ σπαρτῶν γένος,
ἀκέραιος, ἐκ τε μητρὸς ἀρσένων τ' ἀπὸ.

Versus penultimi translatic L. Attij etiam nunc ex-
stat à Nonio conseruata, in Antiquior:

Attius

*Attius Phœnisis ab draconis: stirpe amata exaratus
nere antiquior.*

Quis non videt, quàm hæc corrupta? olim ali-
am proximè ductum litterarum malo corrige-

— ab draconis es

Stirpe armata exaratus, genere antiquior.

Exaratus, si rem spectes, *αφαρτος* est. agrum enim co-
fitum qui dicit, eundem aratum, ut Grammatico-
quuntur, adsignificat. Reponendum id verbum
hoc quoque Censorini loco paucis interiectis ve-
sibus:

*Nec non in agro Tarquiniensi puer dicitur diuinitus exaratus
nominis Tages.*

ms. diuinitus exaratus. Quis dubitet verum esse, exaratus. M. Tullius De Diuinatione II. Tages *quidam*
dicitur in agro Tarquiniensi cum terra araretur, & *super*
altius esset impressus, extrisse repente & cum affatus *est*
sui arabat. Vide porro quæ sequuntur illico de Am-
mianum Marcellinum libro XXI.

CAPVT VI.

Tentio. Tentigo. Tendere. Mors Aristotelis. *uicqz* Mena-
Ex eodem Censorino menda aliquot sublatæ.

EIVSDEM Censorini, ubi de seminis profu-
tia philosophorum: controuersas opiniones recentis
locus ita vulgatur: Hipponi verò Metapontino, *suus*, ut
Aristoxenus auctor est, Samio ex medullis profluere *semitæ*
videtur, idque eo probari quod post admissionem *(ita re-*
Etè ms.) medullas utpote exhaustas non reperiat: sed hanc
opinionem nonnulli resellunt, ut Anaxagoras, Democritus,
Alcmaeon. hi enim post *Græcam* contentionem non medullis
modo, verum & adipe multaque carne mares exhaustis
reper-

respondent. In quibus verbis, quid sibi velint illa, post
 hanc contentionem, nullus video: & mirum, ni ve-
 nit est coniectura mea, post gregum contentionem, siue
 potius, vt Palmerio nostro videbatur, tentionem. Vi-
 tando loco fuit cognatio litteratum C. & G. quæ in
 multis promiscuè & scribebantur & efferebantur.
 Sic eadem esse cerro, gerro, calbei, galbei, acetare,
 agitare ex Grammaticis notum est. Græcum ergo
 pro gregum antiquè scriptum cum offenderet nescio
 quæ tenebrio, loco nebulam quam dispulimus of-
 fudit. Tentionem accipio ὀρνίθων ἐπισωσίαν. ten-
 dere enim in obscænis est: vnde tendero qui libici-
 nantur, & tento ὁ πειρασμός in carmine Ithy-
 phallico.

Idem Censorinus Capite V.

Aristotelem Stagiriten reperit: sed hunc ferunt natura-
 lem stomachi infirmitatem variâsque morbidi corpo-
 ris offensiones adeò virtute animi diu sustentasse, vt
 magis mirum sit ad annos LXXI. eum vitam perdu-
 lisse, quam vltra non potuisse.

Primum repperit syllaba vltima in ms. in litura
 dat. vnde mihi suspicio est fuisse, reperio. Reppe-
 rat quod scribit lectione veterum διοργαστον: è qui-
 bus Diogenes prodidit Aristotelem cum annos tre-
 decim in Lyceo scholas habuisset, secessisse in Chal-
 cidem, ibique anno ætatis sexagesimo tertio morbo
 esse confectum. Postea malim scribi, quam vltra non
 potuisse. Suavior enim est παρορυσια & sententia
 apertior. Mirum ait esse, perseverare in vita eo vs-
 que potuisse; tantum abesse, vt etiam porro eam ex-
 tendere potuerit.

Idem Capite IIX.

Nam vt alie occasum alia stationem faciant, nòsque
 omnes

omnes hac sua disparilitate pariter afficiunt sua fer
potentia.

Locus vix suspectus vitij: sed optima membrana ha
benl, hac sua disparilitatem peritura. Vnde non debet
limum fuit elicere: disparili temperatura. Dispari
astra temperata sunt, ab iisque nos omnes afficiunt
sed non pariter siue eodem modo, quod tinnit
gata lectio, sed diuersimodè.

Idem Capite IX.

Sunt autem ha particula in vnoquoque signo tricen
tius verò Zaffiaci numero CCC. LX. has uelèp Græci
calle, et he particule nobis veluti fata sunt.

Plinius m̄s. has uoipas Græci cognominarunt: eò videlicet
quod eas fatales nuncupant uoipas. præclare; leuiter
men immuto, quod deus fatales. uoipai Parce sunt
Apollodorus: εν μὲν δὴν δέμυθ' ὅ τῆς ἐπαὶ γωνίᾳ (ὅ ἐστι
δυνατέρας, ἄρας, εἰρήνην, δίκην, uoipas κλωσῶ, λάργαν, ἀρ
τορ. Adde isthuc uoipas verustissimos Latinos Mar
tam transitulisse. Liuius Odyssea:

Quando dies adueniet, quem Morta profata est.

CAPVT VII.

Rata vota. Resignare. Lena. Discingere. Emaculati
sus aliquot Martialis.

ELEGANS, meo animo, poeta Martialis, & e quo
festiuitatis & eruditi leporis multum haurire
fuisse tamen haud dubio aliquantò amplius, si mo
rem maiorum æmulari, quàm sæculum suum imitari
ri; & sua interdum quàm epigrammatum lingua
qui maluisset. In eius libro IX. quædam non mi
gnæ rei quæ sparsim notauit studiosos poetices
celabo.

Epigram-

Ant. Mu
Varia Lec
LIII
28

Epigrammate xliix.

*Latone venerande nepos, qui mitibus herbis
Parcarum exoras pensa breuesque colus,
Hos tibi laudatos dominorum voce capillos
Ille tuus Latia misit ab vrbe puer.*

Verſu tertio in ms. erat quem ab optimo & eruditifſimo theologo Iacobo Huttero habui, *domino rata vota*. Non dubitabis, quin ſcribendum ſit, *Hos tibi, laudatos domino, rata vota* c. Ratum votum, cum is qui diuinas voti eſt ſeſe exſoluit: quod hic facit Earinus, nullo ad Apollinem capillitio.

Epigrammate xxxvi.

*Verbo ducis Daci Cattis mandata refignas
Victricem laurum quam venit ante vides.*

Nil principi Dacorum cum Cattis & bene idem *Cartis mandata*. De epistolis poetam loqui clamat verbum illis proprium, *refignas*. Aded, inquit, impudenter garrulus es Philomuse & mendax, ut principum quodque remotissimorum secreta litteris tam illa non ignorare videri velis.

Epigrammate l.

*Dum noua, dum niuida fulgebat splendida lana,
Dumque erat auctoris nomine digna sui.*

as. *lena*. Suspicio reponendum esse, *lena*: quod in-
egumentum exterius est, & ab ea parte splendor tot
que conspicuus.

Epigrammate c i v.

Peltat am Scythico discedit Amazona nodo:

*Addidit Arcadico terga leonis apro
Aeripedem syluis ceruum, Stymphalidas vndis
Abstulit, a Stygia cum cane venit aqua.*

Optime ms. *disceinxit Amazona*: hoc est, ut interpre-

F

tatur

tatur Aufonius: Threiciam sexto spoliavit Amazonia
 teo. Deinde idem liber habet, Stymphalidas
 historiam aptius: nam volantes eas Hercules de-
 cit. Seneca:

Solitæque pinnis condere obductis diem

Petit ab ipsis nubibus Stymphalidas.

Næque tamen malè vulgati. Stymphalum enim
 istæ furia habitabant.

CAPVT IIX.

Exefficio. Curiosi, prouerbium. Correcta fragmenta
 ni & Nouij: & illustratus Plautus.

NONIUS in Extundo.

Afran. Epistula. Atque adeo extundo, ex efficio
 mihi cus. adidendum.

Repone verbum antiquum, extundo, exefficio. Ter-
 lento: Numquam hoc vno die exefficias opus.

In Contendere.

Afran. Epist. Non licet ~~pe~~ qua contendisset ita per-
 Editio vetus, contendissem. Diuido verbum & le-
 qua contendit semita.

In Serius.

Afran. Priuigno. Non ego te noui tristem, ser-
 serium.

Malim, tristem, teruum, serium: aut certè, quod
 Stewechio placebat, seuum.

In Caries.

Afran. Priuigno. Nemo illa viuit carie cariosior.
 Rectius ms. curiosior. Curiosi, vulgi dicitur in-
 ciles & macilentos: quasi ij curis semet confecti
 & macerarent. Hoc adieci, vt illustrarem locum
 Plauti Aulularia.

Ant. Mu
 varia Lec
 LIII
 28

Etiā agnum nisi. E V. quo quidem agno sat scio

Magis curiosam nusquam esse vllam bestiam.

M. E. Volo ego ex te scire qui sit agni curio.

E V. Qui ossa atque pellis totust, ita cura macet.

In Timos.

Nanius Lycurgo. Iam ibi nos aduenientes duplicant timos vaporesque.

Corrigit Iunius, timos Panos; & intelligit τὸ πεινῶν: quod manes eius me condonent, non rectè. Potius timoris transpositis legendum, timos pauosque. Vtrumque in exercitu formidolosum esse indicant templa Roma, Pauori & Pallori iam inde à Tullii regis temporibus sacrata, & Salij Pauorij & Pallorij iuramentum demonum auerruncandæ instituti.

In Melos.

Nanius Lycurgo. Suauè summum melos.

Corrigendum, sed quod plerosque fugit: corrige, suasonum melos.

CAPUT IX.

Reprehendere. Omnes inimicos repperire, prouerbium. Rani. Correctus Plautus Epidico, Terentius Andria.

NON abs re Epidicum suam tantoperè amauit Plautus, fabulam inuentione arguta, sermone vario & facetiis affluentem: tum omni arte scanica expositam. Eius primo statim versu:

Hec adolescens. ΤΗ. quis properantem meprehendit pallo?

E P. Familiari.

Libenter correxerim, properantem reprehendit. Reprehenduntur propriè, quos in uia assecutos prehensio pallo remoramur, aut serui fugitiui, cum è fuga retrahuntur.

trahuntur. Milite: *Vel ille quæ me bere pallio reprehenderunt.* Bacchidibus:

Aufugero hercle, si magis vsus venerit,

Si ero reprehensus, mactabo ego illum infortunio.

Inde transitione in aliud se reprehendere Terentius est: animum iam iam exiturum quo non opus est uti retrahere. Adelpis:

Sensi illico, id illas suspicari: sed me reprehendi tamen.

Ne quid de patre garrula illi dicerem ac fieret palam.

Ita optimum fragmentum Colonienſe, omnino illius quàm edigi libri, me repressi tamen. quod certius a sciolis huc inculcatum apparet.

Scena, Rem tibi sum.

Qui inuidem, omnis inimicos mihi isthoc facto

Non me fugit, sententiam hinc elici non incommo-

dam. Placet tamen impensius, *Quin vide, omnes*

id aptius ad consecutionem orationis est. Pro-

baliter iactabant, omnis se inimicos repperit

quam rem aduersus multorum, suorum, in primis

sententiam aggressi essent. Terentius:

Per omnis tibi adiuro deos, numquam eam me

turum,

Non si capiundos mihi sciam esse inimicos omnis boni

Scena, Malè morigerus.

S. T. Ego te seruabo. E. P. adepol ne illi melius,

Et suant:

Sed quis est hac muliercula & illic raiustellus qui

Non heri aut hodie primùm de hoc loco discer-

tum: sed iam ante Festi tempora, quantum vide-

quid enim aliud causæ arbitremur, cur ille hinc

ad grauaustellus agnoscat, modò raiustellus? ver-

que certè explicat, cùm alterutrum tantùm verum

esse possit. Mihi, si fas est contra veterum Gramma-

Ant. Mu
Varia Lec
LIII
28

torum auctoritatem niti, suspicio adhefit, fortean
 um fuisse:

*Sed quis est isthac muliercula & illic rauus: ellus qui
 venit.*

rauus cui canitie caput iam interspergitur, vnde ra-
 um lupam Horatius dixit pro cana: & Varro, oeu-
 raus: pro glaucis siue cæsis. Ellus δευτηριου est,
 in Terentio:

Nescio qui senex modo venit: ellum, considens, catus.
 ad quem locum operæ erit videre, quæ notarit Do-
 ctas. Hanc tamen cōiecturam meam vt veram ef-
 fe non præsto: ita fraudi mihi apud viros bonos &
 auditos futurum non spero, quid mihi leuiter vi-
 detur indicasse.

CAPVT X.

*Tempori. Magis magisque. Scuta proiecta. Emaculata
 fragmenta Sisenna.*

In L. Sisenna magnam iacturam fecerunt Roma-
 ni litteræ, non solum historiæ causa, qua vicit om-
 nes superiores: sed etiam linguæ ipsius, cuius bene-
 rarum fuisse & Cicero testatur & indicio sunt fra-
 gmenta quasi gustus cuiusdam causa relicta nobis in
 libris Grammaticorum. In iis hæc obseruabam.

Nonius in Manipulis.

*Sisenna lib. III. Coniunctus tamen & tempora singula con-
 stituit, & manipulos sicut stetera obuerti iussit.*

Tempore, & tempore signa constituit e. m. s. steterant.
*Tempore sæpè idem quod numero & celeriter. Ru-
 dente: Vigilare hominem oportet, qui sua vult tempore con-
 sere negocia.*

In Discedere.

*Sisenna Histor. IV. Armata dextra ducti magisque
latitudinem discedunt.*

Scribendum, *Armata d. d. magis magisque in Latitudinem.* Elegans ea geminatio, & frequens optimoque scriptorum veterum. Ad quod exemplum Jularia Plautus vsitavit, plus plusque: minus minusque.

Plus plusque isthuc sospitent quod habes. Et:

At ille vero minus minusque impendio

Curare minus, que me impertire honoribus.

Itaque haec scio anne exciderit vocula apud Terentium Eunuchum.

— & quia consimilem luserat

Tam olim in ludum, impendio magis animus gauderet mihi.

Scribendumque sit, *impendio magis magisque.* Et eam lectionem neque numeri excludit, & sententia proprie flagitat. Sed ad Sisennam redeo.

Macrobius Saturnal. VI. IV.

Sed & Sisenna in secundo dixit. Et Marsi proprias dunt, atque ita scutis proiectis tectis saxa certantia manibus coniciunt in hostes.

Corrigo, *scutis proiectis tectis saxa certantia lecta manibus.* Proiecta scuta dixit obtenta & obiecta ictui hostium & ita accepisse Macrobius docet versus Virgilii *iecto dum pede laqueo aptat se pugna.*

CAPVT XI.

Oram orationis adhibere. Ora pro rei initio.

Miles Plauti emendata.

MILITE, Scena Mihi ad enarrandum.

Ant. Mu
Varia Lec
LIII
28

Ego quanto citius possum mihi nauem paro.

reponendum verbum vetus, Ego quantocytus
Mox:

Vbi sumus prouecti in altum, id quod volunt,

Capiunt pradones nauem illam vbi vectus fui.

Age sermonis, id quod volunt. quis enim existimet
nos noluisse capere nauem, quam adorirentur? Cen-
seo corrigendum esse, illicò aduolant Pradones, capiunt.
Fons corruptelæ vicinitas litterarum. D & L, &
C & Q.

Scena, Rem omnes.

meretricem commoneri

Quam sanè magni referat mihi clam est. quin ego me
frustro

Postquam admisere aures tua meæ moxam orationis

tibi dixi, miles quemadmodum potis esset deasciari.

Hæc è vestigiis Vaticani elegantissimus Lipsius,

Postquam adhibere: sententia tamen nihilo magis aper-
ta est, quam immutatione non magna præciarè (quid
nimis verat dicere, quod seruo?) restitui:

meretricem commoneri

Quam sanè magni referat, nihil clam est. quin ego vltro,

Postquam adhibere aures meæ tua oram orationis,

Tibi dixi &c.

Meretricem, ait, in maleficio monere nihil opus ef-
fe, palam est; vtpote quæ omnes moles maleficas do-
mi habet. Etenim me vide, quæ tibi, simul exorsus
es narrare de circumueniendo milite, vltro modum
eius rei perficiendæ ostendi. In prioribus editiones
veteres expressi; vnum dumtaxat ausus ex frustra fa-
cere vltro: quod & sententia, & numeri flagitant,
neque ita longè ab alterius vocis vestigiis. Ne-
que morari hic lubet, dum ostendam quàm inèptè
hæc-

hactenus libros obsederit, *mora*. Orationis ornate
bibere est sermonem degustare: translatione a
quæ aquam imbibunt venustissime ducta. Et est
non tantum terre, sed cuiuscumque rei initium, ait
stus. Cæcilius:

Oram reperire nullam, quam expediam, queo.

Ennius:

Qui potis ingentis oras euoluere belli.

CAPVT XII.

*De silicernio, notata quæpiam. λίχνοι. Rapere de rogo
nam. Bustirapi. Correcta glossæ veteres. & apud
num Varro.*

SILICERNIUM notum est conuiuium fuisse:
fuisse: illud fortassis non perinde manibus defuncti
ab exsequiis oblatum, neque fas fuisse degustare
eo quidquam, qui intulissent; sed tantum cernere
lentio: vnde veriloquium eius nonnulli deducunt
auctor in Adelfhos Donatus, & Glossarium veterum
Silicernium, περιδειπνον. λίχνοι δ' ἄπτεν ἐν πείθει
δῖος. Arbitror enim litterulæ mutatione rectè re-
tuli, λίχνοι. οἱ λίχνοι Hesychio ὀφθαλμοὶ sunt: ij adert
quidem, sed nihil gustabant. Causa cur abstine-
rent, ne funestarentur. nam quisquis eorum quæ ma-
nibus libantur quippiam siue ederet siue biberit, fune-
nestatur. Inde in maledictis & execrationibus, et
nam è rogo rapere. Catullus:

Vxorne Meni, sepe quam in sepulchris

Vidistis ipso rapere de rogo cenam:

Cum deuolutum ex igne prosequens panem

A semiraso tunderetur vstore.

Tibal-

Tibullus:

*Ipsa fame stimulante furens escasque sepulcris
Quarat & à suis ossa relicta lupis.*

Qui lucri causa nefanda omnia subire non vere-
buntur, bustirapi audiebant. Pseudolo:

— iam ego te differam dictis meis

*Impudice. B A. ita est. P S. scelestè. B A. dicis vera. P S.
verbero.*

*B A. Quippini. P S. bustirape. B A. certè. C A. furcifer.
B A. factum optumè.*

Neque verò in ipsis tantum exsequis conficiebatur
suscernium: sed instaurabatur quotannis scis ad se-
pulcrum positis, vino defuso & rosas quoque spar-
sum profusis. auctor Servius in quintum Æneidos,
Inscriptio vetus Torcelli:

LONGIVS . PATRO
CLVS . SECVTVS
PIETATEM . COL
CENT . HORTOS
CVM . AEDIFICIO
HVIC. SEPVL. IVNC
TO. VIVOS. DONA
VIT. VT. EX. PEDI
TV. EOR. LARGIVS
ROSAE. ET. ESCE
PATRONO. SVO. ET
QVANDOQ . SIBI
PONERENTVR

Dissentit tamen à Donato Servius in eo, quod à seni-
bus

F 5

bus absumtum ait, & dictum quasi silicernium. Et Varro meminit Meleagris, vt laudat Nonius. *Nonius exsequiati cum laude ad sepulcrum antiquo m... cerium consecimus.* Ita in ms. reperit *lunus: rex iata olim, cum lauso.* Tria in omni funere p... pra nominat, exsequias, lausum siue, vt nunc... ciamus, lessum, & silicernium.

CAPVT XIII.

Mundus. In mundo esse. Satulle. Emaculatus Appul... item Plautus Persa, & Gellius.

APPVLEIUS libro De Asino IV.

Ad hoc anus subitior dicere eam sauiore iam vultu... bebat, quod malum fieret, vel quid repente possi... nio presse quietis lamentationes licentiosas refre...

Scribo haud dubia veritate, quid (malum) fieret. Ideo libro sexto primore:

Erant & falces & opera messorie, modus omnis, sed... Et passim iacentia, & veruria confusa.

Lego, & opera messorie mundus omnis. Mundus in muliebris tantum ornatus, sed cuiusvis rei p... & parata copia: vnde vulgatum loquendi gen... mundo esse, de eo quod in promptu & domi ad... num est, nec quarendum foris. Ita Plautus m... dum rusticum dixit pro hisdem rei rusticae in... mentis. Mercatore:

Multoperè in mundo rustico se exercitum.

Eodem libro:

Quo metu statim completo caelesti theatro pro sede... mi sedens procerus Iuppiter, sic enunciat: Dei con... pti Musarum albo.

Facillima correctio est, Musarum albo. Nocum et...

Ant. Mu
Varia Lec
LIII
28

libro significari libros magistratuum. ut igitur Ro-
mae in tabulas à censoribus referebantur, qui in se-
ctatum lecti, ideoque patres conscripti essent: ita deos
libros poëticos iocosisimè ait in albo Musarum cen-
suri; utpote qui commentum poëtarum sint. E di-
rectio Plauti locum emédandum censeo Perfa. Scæ-
ta, Veterem atque antiquum.

Si id fiat, ne isti faxim nusquam appareant,

Qui hic albo rete aliena oppugnant bona.

Rectius enim legetur, meo iudicio: *Qui hic aluo rete*
a. b. Caussidicos & forenses rabulas aluo tanquam
reti vii ait, & ut in hoc pisces iniguntur: ita in illam
bona eos aliis erepta obstrudere & consumere.

Idem Appuleius lib. VII.

Tuceta concimmat, apponit satule, se præcipuè poculis
crebris grandibusque singulos ingurgitat.

Lego, apponit satulle. Satulle est copiosè & affatim
satullare vetustè satiare est. Varro *περι αἰσθητικῶν*: Ne-
que in puluerè mythico coquam carnes quibus satullem cor-
pora ac fœnem ventris.

Eodem libro:

Totis ergo prolatis eruditisque rebus & nobis auro & ar-
gento ceterisque onustis.

Legendum, *erutisque rebus*. Eruerant res à latronibus
occultatas atque abditas.

Paullò pòst:

Puérque mihi præfectus imponitur. Omnibus quidem ille
puer deterrimus.

Vera scriptura, ut opinor, est: *Omnimodis q. i. p. teter-*
rimus. Et ita propemodum locum A. Gellij constituo
lib. II. cap. XII. Ex quibus latenter intelligas, non om-
nes modo diis exosos esse, qui in hac vita cum crummarum
varietate colluctantur. Corrige, non omnimodo.

Eodem

Eodem libro extremo:

Cui tandem vel ineptissimo persuadere possis, atrocitate istam culpa vacare: cum propugnare pedibus ceteris morsibus misello puero potueris.

*Lique mihi deierare, scribisse Appuleium: et remordicibus, & respexisse Plauti illud Aululariarum: *Asini me mordicibus scindant, boues incurfent cornibus.**

CAPVT XIV.

E Quintiliano macula aliquot sublata.

V s u m peruetusto M. Fabij libro, bene optimi & humanissimi viri Melchioris Hitcoppi scripto quidem eo vitiosissime; ex cuius tamen virgii multa bonae lectionis veluti vestigia sagaciter odoranti sese offerant. Argumento erunt pauca quaedam ex libri sexti proemio:

Te ne consulari nuper adoptione ad omnium spei horum patris admotum, te auunculo Praetori genero destinatum, te omnium spe Atticae eloquentiae candidatum, superstes parens tantum ad praenas, amissum.

Primis verbis melius ille, quem dixi, liber: *primus admotum.* Neque enim Quintilianus honoribus viri floruit; at adoptione consulari ait filium suum paullo ante quam moreretur in spei honorum admotum. Postea idem liber: *te omnium spe acutis eloquentiae candidatum.* Facilis erat emendatio, *spe ac votis: ac tunc correctores Atticam eloquentiam somniarunt.*

Paullo post:

Boni autem consulere nostrum laborem vel propter hoc certum est, quod in nullum iam proprium visum peruenimus: sed omnis haec cura ad alienos, ut alienum illis (si modo quid utile scribimus) spectat.

Ant. Mu
Varia Lec
LIII
25

vel propter hoc cecum est. Emendo, aequum est.
 itea, sed omnis haec curas alienas vtilis, si modo &c. Vn-
 haud difficulter elicui, quod verum arbitror: sed
 hac cura alienas vtilitates. Adicit deinde:

Nos miseri sicut facultates patrimonij nostri, ita hoc opus
 aliis preparamus, aliis relinquimus.

in ms. erat preparabamus. Suspicio scribisse Quin-
 tianum, properabamus. Certè elegantius non po-
 tuit. Catullus:

Cum Medi properare nouum mare. Plautus Casina:

Hanc tibi nunc veni minus grauate propero.

Properasse autem hos commentarios se non mo-
 stratis suae ait ipsemet hoc ipso proœmio non lon-
 ge ab initio.

CAPVT XV.

Pigmenta. Frumen siue rumen. Frunisci. Ruminari.
 Irrumare. Varronis fragmenta aliquot correcta: duo
 composita.

E VARRONIS Marcipore Nonius adducit, in
 Conscribillare:

Astrologi non sunt qui conscribillarunt pingentes calum.

Malim, pigmentis calum. Species intelligit animan-
 tiam, quas in caelo finxerunt Mathematici, pinxe-
 runt & pigmentis suis illustrarunt pictores.

In Optare:

Diogenes qui amicos qui iussus ab Alexandro rege, optare
 quid vellet, se facturum.

Corrigo, Diogenes Cynicus, qui. & mox: optare; quid-
 opt vellet, se facturum. Notum votum philosophi est,
 relatum à Plutarcho, ne sibi apicanti officeret Ale-
 xander.

In Of-

Dein mittit virile veretrum in flumen: offendit *Volurnio.*

Flagitiosa sententia est: sed scripsit tamen Varro, *in mittit virile veretrum in frumen.* Frumen siue *est pars colli qua esca denoratur, inquit Festus: de ducta frumisci & ruminari; etiam irrumare, quid sit me docere piget: hinc certè nimium Romani à Varrone explicatum est. Ex eiusdem Manii laudat Nonius in Altus, Prospiciens & Limus, lim cohesisse non dubito:*

Habe aptepositam alimoniam sedens, altus alieno cubo que post respiciens, neque ante prospiciens: sed intra limites culinae.

Acris obiurgatio desidiæ est: postremis verbis sum videtur ac. Oeni fabulam, qui obliquus torquet, & asinum spartum admordentem præcipua non abigit.

CAPVT XVI.

Escendere. Exscendere. Nervulis extendere. Cicero, Festus, Cacilius emendati.

ASSENTIOR doctissimis viris multa scribit M. Tullium more maiorum; hoc est, vetustè & mènè ad captum nostræ ætatis litteratorum: quorum libris nec vola neorestigium, quod dicitur, cum rum negligentia, rum bonam partem audacia correctorum. testem dabo locum ex Officiorum lib.

Conscribserunt communiter edictum cum poena atque dicio, constituerantque, ut omnes simul in rostra meridie descenderent.

Quid, malum, hoc nostri? in superiorem locum descendatur? nusquam factum reperies: & non

Ant. Mu
Varia Lec
LIII
28

huisse Ciceronem, quàm eundem hic scribisse, ut meridiam escenderent. qui dubitat, similem locum videat Oratione pro lege Manilia, siue; eadem est; de imperio Cn. Pompeij:

Et his temporibus non pudebat magistratus populi Romani in hunc ipsum locum ascendere.

Ubi liquidò habet liber scriptus, qui Coloniae in aede maxima publicitus seruat: *Et his temporibus nonne pudebat m. p. R. i. h. i. locum ascendere?* Et sensu & verbis longè melius & agitur de iisdem rostris. In eodem verbo saepe peccatum in Varrone De lingua Latina. nos exemplo vno contenti erimus **lib. III.**

Tertius gradus est, quo philosophia ascendens peruenit. In his reppererunt viri docti descendens. Scribe mea fide, *ascendens.* Addam locum Epistatomo, quem Priscianus adducit libro VII.

Si properas extende huc in meam nauem, ita celeris est.

Lego enim & hinc, *escende:* aut certè, *exscende.* nam in hoc verbo & Festi mutilatum locum corrigo. *Excedere, egredi.* vbi ms. *Coloniensis, Escendere: emendo, descendere.* Vt autem Cæcilij versu extendere migrare in alienum, ita suis sedibus emigrauit in Varronis *Satura* *de Logis*, apud Nonium *Nervias.*

Scientia doceat, quemadmodum in psalterio est, tendamus nervias.

Repono, *extendamus.* *Nervias extendere* est intendere siue concinnare fides. Hæc commodùm scribentiam, & communicatam cum amœnissimi ingenij iuvene Gabriele Rolandio, familiaris meo: cum animaduerti eodem modo ex Vaticano emendasse locum illum ex Officiis M. Muretum. Quid quæris? gaudium sum non mediocriter posse & nobis pro sententia excidere, quod doctis placeat.

CAPVT

CAPVT XVII.

Flectere comam. Prata. Candida. Trita. Colere. Eucylata multa in Martiale.

MARTIALIS libro II. Epigrammate XXXI.

Pectere te nolim, sed nec turbare capillos;

Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.

liber scriptus, *Flectere*: rectè, si quid iudico, hoc intorquere calamistro. Ita libro sequente ex scriptis lego:

Bellus homo est, flexos qui digerit ordine crines,

Balsena qui semper cinnama semper olet.

Cincinnati capilli & calamistrati Martiali non cent, ut neque impexi & horridi: compositi & quod inter illa duo tamquam medium est, non placent.

Epigrammate XLVI.

Florida per varios ut pingitur Hybla colores,

Cum breue Sicaniæ ver populantur apes:

Sic tua compositis pellunt praela lacernis,

Sic micat innumeris arcula synthesisibus.

Atque vnam vestire tribum tua velleræ possunt,

Appula non vno quæ grege terra tulit.

Tu spectas hiemem succincti latus amici,

Prò scelus! & lateris frigora trita times.

Verfu tertio ms. *sepositis collucet prata lacernis.* mel omnino. Lacernæ sepositæ sunt impares, quæ trifumerentur: quarum affluentia copia subindicat multitudinem parium siue quottidianarum: & elegantiorum prata appellavit thecas, in quibus parata vestimentorum copia, ut in prato rustico graminum. Bene idem liber, *tua Candida possunt*: non ut vulgo *velleræ*. Candida absolute togæ candida sunt: *prata*

Ant. Mu
Varia Lec
LIII
28

quello inferius trita dixit pro veste depāni & attrita.

Pexatus pulchrè rides mea Zoile trita.

bellè lacernis, quæ vulgò pullæ erant, togas subii-
quæ albæ aut candidæ. Versus postremus,

Prò scelus! & lateris frigora trita times.

nonne habet, testibus libris veteribus & sententia.
Cum enim trita ita frequentarent, vt modò diximus:
neguissimè vocavit frigora trita vestes, quæ lacerae
vndique admitterent. Ita libro II.

Esse queror gelidâsque mihi tritâsque lacernas.

Latus pro sodali & Congerrone assiduo vsitavit &
libro VI.

Inter Baianas raptus puer occidit vndas

Entychus ille tuum Castrice dulce latus.

Hic tibi curarum socius, blandumque leuamen,

Hic amor, hic nostri vatis Alexis erat.

Epigrammate LV.

Vu te, Sexte, coli: volebam amare.

Parendum est tibi, quod iubes colere.

hanc epigramma publicatur, supplendum addi-
perferu ex libris scriptis:

Sed si te colo, Sexte, non amabo.

colere terebant pro salutare & adsectari patronos &
amicos primores siue magnos. Cicero pro Cælio:

facilius & nostras obire domos, & ipse à suis coli posset.

habebatur autem & in rem amorem, & idem erat
modo arari, Truculento:

— qui arari solent ad pueros ire meliust.

hac ambiguitate lusisse poëtam suspicor.

CAPVT XIX.

Eniales. Luna aquilenta. Varro apud Nonium correctus.

M. VARRONI hoc capite operam dabo, sed

G saltua-

falsuam & vellicatim, ut ait ille. Nonius in M
cescebat.

Varro Serr. περιρρηξις. Noster Atticus riualis homo
rus in curiam commacescebat.

Lego, Noster antiquus riualis domo iturus. Riuales
vno riuo vterentur; vicini. Ita verti possent
nientium ῥοιτορες, siquidem origo vocis ῥοιτο
τω ducta est. In Nobile.

Varro περιρρηξις. Tam contremula aquilena
alta littora Oriris ac reluces nobilis omnibus.

De luna scripti delicatissimi trimetri sunt. P
cium euiiter corrigo, Tu cum tremula, aquileia. In
lentam dixit proprio epitheto, quod humorent
inducat. In Cadere.

Varro Eumenid. Maximum dum cadit ferro
dere Vlysem

Cum bacca syluam cadit porcosque tracidat.

Emaculandum haud dubie, Ajax dum credit
cadere Vlysem. de Aiace furente ἰσχυροφροσ
In Bellum.

Varro ταν ἠεπιπτε. In charteo stadio ἐπιπτε
quo qui certasset animo, bellus homo magis
Stoicorum pancratio, quam athletarum.

Nescio an scriberit Varro, Agone certasset animo
sumo. Bellissimum agona dicit esse cultum an
doctrinae studium.

In Stare.

Varro Flextabula. Atque si addam, quanta mihi
dia mea herilibus meis stet, quod miseros subleuam

Scribo, quanti m. m. heredibus meis stet: quot miseros
In Rutuba.

Varro Sexagesimo. Ergo tum Roma parte par
dentes. Viuere tum in patriam nunc sumus in ruti
V

Ant. Mus
Varia Lec
LIII
28

Veru posteroiore lego *Vixere in patria*. Adco ait dege-
 nasse morem maiorum, vt ipsa Roma iam Roma
 non sit, sed scelerum colluies.

CAPVT XIXIIII

Bes es wder, prouerbiu. Despectare. Hiscere.
 Martialis emendatus.

Ad Martialem, vnde modò discessi, redeo. lib. i.
 Epigrammate LXXVII.

Quid tibi cum Cirrho, quid cum Permesside Lymphe?

Romanum propius diuinusque forum est.

Illic ara sonant, at circum pulpita nostra

Et steriles cathedras basia sola crepant.

Omnino melius liber scriptus: ad circum & pulpita
 ara. Recenset loca poëtis veluti consecrata, cir-
 cum, in quo ludi fiebant & spectabantur fabulae; pul-
 pita, quibus recitabatur poemata; cathedras Gram-
 maticorum, quibus explicabantur. Et vrbane v-
 tatur disertum a scribendo poemate deterret, cui vbe-
 riter quaeritus in foro propositus sit. Contra caussidi-
 cum infantem, a foro ad versus vt inopia subsidium
 confugientem lepidè ridet in Apophoretis.

Lemmate, Corculum.

Pauper caussidicus nullos referentia numos

Carmina cum scribas, accipe cor, quod habes.

Carmina aliter concipiunt libri scripti, & vetustè edi-
 ta.

Cor bubulum. Rectè, ni fallor: & allusit ad parce-
 lam *Bes es wder*, cum rem vrbana & lepidam ag-
 greditur homo agrestis, & rus merum, quique ei per-
 scienda parum idoneus est. Mittit igitur iocose
 caussidico cor, sed quale is ei mittitur habet stupi-
 dum animantis.

Epigrammate LXXIX.

Nec tamen obscuro pia polluit ora veneno,
 Dimisitq; animam nobiliore via.
 Ms. opalluit ora veneno, præclaré. Venenum pallidum
 inducit, vnde Virgilius de Cleopatra, pallentem
 te futura.

Epigrammate XCVII.

Rogabit, vnde suspicer mollem virum.
 Vna lauro aur, adspicit nihil sursum:
 Sed spectat oculis deuorantibus draucos.
 Scripti, Despectat. Despicere in flagitiosis verbis
 et despicere, Catullo; demisso capite esse, Cat-
 ni; aliis alia.

Libro v. Epigrammate LVII.

Cui tradas Lupe filium magistro
 Quæris sollicitus diu, rogâsque.
 Omnes Grammaticosque rhetorasque
 Deuites moneo, nihil sit illi
 Cum libris Ciceronis aut Maronis,
 Fama Lucilium sua reliquat.
 Si versus facit, abdicet poëtam.
 Artes discere vult pecuniosas?
 Fac discat citharædus, aut choraules.
 Si duri puer ingenti videtur,
 Praconem facias vel architectum.

Viueret Orbilius, malum Martiali in mundo
 quis enim ita vniquam locutus est? discat citharæ-
 pro discat cithara. Sed aut ego vehementer erro-
 à librariis hoc stigma iniustum est poëtae, legendum
 que. Fac hiscat citharædus. Hiscere conatum loquens
 magis significat, quàm loqui. Virgil. vix paucâ
 Subiicio, & raris turbatus vocibus hisco. transferunt
 rem Musicam venustissimè. Propertius: Tantum
 tu

Ant. Mu
 Varian Lec
 LIII
 28

in uis hicere posse meis. Idem alibi de Apolline cum
cithara ad viuum depicto, visus Marmorea tacitus car-
minare lyra. Argute igitur Martialis, fac, inquit, ru-
des quiddam & indoctum tentet saltim cithara pan-
tere, præstabo, eum rem facturum.

CAPVT XX.

Carmen. Carminare. Plautus emen-
datus Menachmis.

PLAVTVS Menachmis, Scæna Per ego vobis.
Bene autem ora commentaui, atque ex mea emendatione.
Mira sunt quæ hic viri docti comminiscuntur, de
carmen & commentatione. Ego si exemplum habe-
rem, libens legerem, ora carmentaui, aut certè, carmi-
nare. Vt ab argumento argumentari: ita à carmento,
quod instrumentum lanæ putandæ proprium, car-
mentari, aut, vt hic Plautus, Carmentare, videtur
fuisse in vsu. Certè vsitata in eadem re, carmen &
carminare. Lucretius, quasi carmine lana trahatur.
Varius libro ix. Quinisq; lana potat horis, rursusque
urgitur carminata, donec omnem ebibat saniem. Benè,
inquit seruus, illis os depexui & quasi lanam carmi-
nari: alludens ad id quod Menachmus dixerat, Pe-
te os pugnus. Hanc tamen emendationem meam ve-
ram non præsto, vt neque illam supra, Scæna, Vt
veritas mea:

Sed hac res mihi in pectore atque corde cura est

Quidnam hoc sit negocij.

Acriter tamen suspicabar scribisse poetam, Sed acris
mihi in p. a. c. cura est. Scæna, Si voltis oculos.

O salue insperate multis annis postquam conspicio,

Frater.

Ita omnes libri, cum perspicue verum sit, *ms.*
 annis post quem.

CAPVT XXI.

Tria Varronis fragmenta apud Nonium composita.

DONATVS Probum ait memoriae produm
 M. Varrone traditum pueros initiari solitos: *ms.*
 & Potinae & Cubae diuis edendi, & bibendi
 bandi. vbi primum ex cunis & a lacte transierunt
 vbi scriptum reliquisset Varro quae sint, & in
 Nonij tribus locis disceptam hanc partem
 educandis liberis, quem Catonem inscribit. *ms.*
 quod Catonem sequeretur plurimum. is enim
 quoque de re precepta perscribit. Ea ita com
 Cum primo cibo & potione initiarent pueros sacrificia
 ab edulibus Edusa. a potione Potina iurari. Sic cum
 fari incipiebant, sacrificabant Dio Fabulino; ali, Stat
 Statilino, quorum nomina habent scripta pontifices. *ms.*
 que vero dubito quin eodem hoc loco de Cubae
 que meminerit; cuius tamen rei in rudibus
 nis vestigium, quod sciam, nullum exstat.

CAPVT XXII.

Martialis aliquot locis emendatus. Bivira.

MARTIALIS libro v. epigrammate xxii.

Quintum pro Decimo, pro Crasso, Regule, Marci

Ante salutabat rhetor Apollonius.

Nunc utrumque suo resalutat nomine quantum

Cura labor que potest, scripsit & edidit.

ms. Macrum. Incidebat enim iste quisquis fuit
 tor in contraria, hesitant memoria; & agebat

Ant. Mu
 Varian Lec
 LIII
 28

nam, quod Crassi & Macri eiusdem gentis sint; vtri-
que enim Licinij.

Epigrammate III. libri VI.

*Nascere Dardanio promissum nomen Iulo
Vera deum soboles: nascere magne puer.*

Ms. *promissum numen*. Significat imperatorem
Domitiani filium: nam ij tantum consecra-
ntur. Vnde nota vox *Soveri Imp.* mirari se fatum
filiij, cui astra diuinitatem promitterent, spem
imperandi adimerent.

Epigrammate XI.

Quod non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes.

Miraris? Pylades Marce bibebat idem.

Nec melior panis turdisue dabatur Orestis:

Sed par atque eadem cæna duobus erat.

Ms. *Nec melior rhombus. rectius: & id probat, quod sub-
ter diuersum genus luxus in volucris.*

Epigrammate XXXIII.

Inguina succinctus nigra tibi seruus aluta

Stat, quoties calidis tota foueris aquis.

Sed meus ut de me taceam, Lecania, seruus

Iudæum nulla sub cute pondus habet.

Sed nudi tecum iuuenesque senesque lauamur.

An sola est serui mentula vera tui?

Verfu quarto planè legendum, *mentus*: pro non, ut sæ-
pillimè Latini. Sexto arbitror reponendum:

An sola est serui mentula verpa tui?

Eam enim causam sui tegendi eam alij nescio cui-
us, Martialis tibi indicat.

Epigrammate LXXII.

Hinc vidua Cybeles, illinc sacra ara Vestæ,

Inde nouum, veterem prospicis inde Iouem.

G 4

libri

libri scripti, *bivie Cybeles*. an fallor? an scribis Ma-
tialis *biuire*, tum eam vocem vt explicaret Gemma-
ticus adiecit, *hoc est vidue*; eaque glossa in libros po-
ea irsebit. Vix est, vt hoc mihi possit eripi. Non
biuiras *viduas* Latine dici Nonius docet adducendo
exemplo Varronis: *Ad biuiram venio, cum vellem ostendere*
re quid vellem Metanelos inconstantia filius me representat

CAPVT XXIII.

Pompa. Nihil amare. Cassa specula, terricula. Matri-
scitior, Muli. Cistellaria Plauti explicata, emendata.

CISTELLARIA Plauti prima statim fabulab-
lenium quarenti Lemniselenæ quo ad illam p-
Alcesimarchus insinuasset, respondet: *per Dionysium*
Mater pompam me spectatum duxit.
In quibus verbis poëta consuetudine sua ambiguo-
p-ereleganti lusisse videtur. pompam enim aut appa-
rari sacrificij intelligere licet, vt aliàs fere; aut ipsius
Silenium. ad quod exemplum id Milite à paratulo
dicitur:

— *que me amba obsecrauerint,*
Vt te hodie quasi pompam illac praterducerem.

Et voluit fortasse notare mores mulierum, quæ
verissimè Naso canit, ad huiuscemodi sollempnia

Spectatum veniunt, veniunt spectentur vt ipsæ.

Eadem scæna aliquot versibus post, cum puella ma-
trem sibi iratam diceret, quod domum se non recep-
pisset, ex quo ducendam Alcesimarcho vxorem re-
audisset, subiicite eadem lena; *Nihil amare inuenimus*
qua verba subobscura, & nisi fallor, perperam ha-
ctenus accepta sunt. Ego arbitror hoc velle; non mu-
rum esse, si mater irata sit. iniuriam enim accipere à
filia,

Ant. Mus
Varia Lec
LIII
28

illa, quæ nihil amet; hoc est, sine spe lucri sui, & cuius animus alibi occupatus sit: quorum neutrum meretriciam disciplinam addecer. eæ enim luxuriam tantum, si frugi sunt, amant; aduectores amant se simulant, dum id quod volunt auferant: tum manes abs se amittunt, & Lucillij illud occinunt,

Quid mihi rautone hoc opus & tricone vadato?

Eadem fabula, Scæna Nullam ego me.

Non ecastor cassa memoro. nam obsecro vnde hac gētium.

Cassa memorare, si locus bene habet, est frustra & nequam verbis sibi spem facere, cum in re nihil sit a nuce cassa, quæ putamen habet, neclo deficitur. ita cassam speculam Appuleijs dixit, Milesiam III. *Quin igitur masculum animum sumis, & cassa specula renuncias fortiter, & vltroneam te domina tua reddidit & Afranius cassam terriculam, pro minis inanius; Priuigno:*

Numerò inepti pertinuistis cassam terriculam aduersarij.

Scæna sequente:

Sed nōne ecastor ego sum multo inscitior, hos qua rogem atque fatigem,

Qui semper malo muliebri sunt lubentes.

Ita o. l. veteres, ut testati sunt alij: verum est, aut verisimiliter non dissimile, scribisse Plautum, *mulo inscitior*: quod adagionem urbanam & politissimo poeta dignum redolet. nam ita & multos *παροισωδῶς* nominabant stupidos & hebetes *ἢ ἀραδιῆτας*. Catullus:

Mule, nihil sentis.

CAPVT XXIIII.

Dulm uem locorum in Plauto correctio.

LEVE mendum contaminauit versum Plauti Milite,

G 5

Milite, Scæna Nisi hercle defregeritis.

Euge euge eufchemè mehercule astitit dulce & comædicè
Mirum est tamen, neminem monuisse reponendum
heic; *dulicè & comædicè*. De seruo enim sermo
quem aut personam suam præclarè agere, & statim
in comædia seruilem egregiè representare. Equi-
cile fuerat maculam tollere è Sticho, Scæna Ag-
ite foras.

*Nosmet inter nos ministremus Monotrophe. hoc con-
uiuium est.*

Nam vera scriptura est, nisi admodum animi falli-
N. i. n. ministremus. monotrophe hoc conuiuium est.
Iulit ad morem Scænicum, quo in orbem ibat ca-
tio à strophis ad antistrophas: ita enim in conuiuium
poculum à conjuratoribus porrigitur pocillatorem.
hi ipsi sibi ministrabant, sine puerorum opera: quod
monotrophe illud suum symposiû urbanè vocant.

CAPVT XXV.

*Exigere. Defendere pro arcère. Auère. In Martialis vultu
aliquot emaculati.*

MARTIALIS libro VII. epigramma xxv.
ita concludit:

*Sic fora mirentur, sic te pallatia laudent,
Excolat & geminas plurima palma fores;
Otia dum medius præstat tibi parua December
Exigis & certos quos legis aure iocos.
Scire libet verum; res est hæc ardua: sed tu
Quod tibi vis dici dicere, Fusce, potes.*

Rogat scilicet Fuscum sales suos vt cognoscat, &
quid sui de iis iudicij sit, indicet: & cupere se que-
dem verum sibi dici, si tamen id spissius futurum sit.

Ant. Mu
Varia Lec
LIII
28

esse cum gratiam, quam ponat in orationibus Fusci
 audandis, sibi referre; vt fiat, quod dicitur, mutuum
 muli. Hæc sententia quo minus in ipsis versibus li-
 quida & clara sit leue mendum facit, versu quarto:
 quod è fide vetusti codicis ita corrigo, *Exige, sed certa.*
 Etigere huic poëtae accuratè perpendere & exami-
 nare est; vnde exacta, limata, &, vt cum Plauto lo-
 quar, amussitata. Suprà libro I III.

Non tetrica nugas exigit aure meas. Item v r.

Dum nostras legis exigisque nugas.

Epigr. x x v. eiusdem libri:

Cùm pluias madidumque Iouem perferre tegaret,

Et rudis hibernis villa nataret aquis,

Plurima qua posset subitos effundere nimbos

Muneribus venit tegula missa tuis

Horridus ecce sonat Borea stridore december:

Stella, tegis villam; non tegis agricolam.

effundere nimbos, nescio an dixerit poëta; hæc quidem
 in significatione. certè multò aptius huic loco quòd
 mihi in mentem venit, & fortassean Martialis scri-
 bit, *defendere nimbos.* Notum est, id verbum pro ar-
 cere & repellere poni solère. M. Tullius pro Roscio
 Amer. *iniuriam nouo scelere constatam putant oportere de-
 fendi.* Cæsar primo belli Gallici: *Quod bellum non in-
 tulerit, sed defenderit.*

Epigr. l x x x. libri x.

Plorat Eros, quoties maculose pocula myrrha

Inspicit, aut pueros, nobiliusue iuenum:

Et gemitus imo ducit de pectore, quòd non

Tota miser coëmat septa feratque domum.

Quam multi faciunt quod Eros, sed lumine sicco?

Pars maior lacrimas ridet & intus habet.

*Labor vt emendem, & intus hauet. Plerosque, ait, non
 absti-*

peti-
 tionas

abstinenter esse Erote, sed prudentiores. idcirco
lam reprehendere cupiditatem tam apertam, cum
& quod aiunt, in pectore eadem illa requirere & con-
siderare. Auere εὐεργητικῶς, pro cupere; unde auarus
& auarus. Sic Lucilius apud Nonium:

Gocus non curat codam insignem esse, dum pinguis sit.

Sic animum amici quarunt, parasiti diuitias auent.

Neque tamen inficior posse ex publicata etiam
ctione sententiam non incommodam elici; ut
poeta dicat, plerosque lacrimas ridere quidem
easdem tamen in pectore habere: verum quod
stam illud argutius videbatur hominibus eruditis
considerandum proponere volui, si forte quibusdam
non omnino displicuisset.

FINIS.

Ant. Mu
varia Lec
LIII
25

ANTVERPIÆ EXCVDEBAT CHAL-
STOPHORVS PLANTINVS, AR-
CHITVPOGRAPHVS, CIO. IO.
IXXXII. KAL. FEBVARIIL.

reti-
tiones